

Тищенко Вікторія, Островський Денис, Гомон Марина. Оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 1.С. 59-71.
DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.059>

УДК 336.027
JEL Classification H20, O31

Тищенко Вікторія

д.е.н., доцент кафедри митної справи та оподаткування
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна

E-mail: vf_hneu@ukr.net
ORCID: 0000-0001-5924-2061

Островський Денис

викладач кафедри митної справи та оподаткування
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна

E-mail: Denis.ostrov@i.ua
ORCID: 0000-0001-7615-7774

Гомон Марина

аспірантка кафедри митної справи та оподаткування
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна

E-mail: gomon.marina15@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1075-408X

ОЦІНЮВАННЯ РЕГУЛЯТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІЛЬГОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

Вступ. Непрямі методи регулювання інноваційної діяльності все частіше використовуються країнами світу. До таких методів відноситься і пільгове оподаткування. Однак, необґрунтоване та безсистемне застосування податкових пільг може призвести і до негативних наслідків, таких як втрати державного бюджету чи ухилення від сплати податків. Оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності є актуальним питанням, так як відображає необхідність питання щодо умов надання податкових пільг та їх ефективності.

Методи. Оцінка проводилася на основі методологічного підходу щодо оцінювання рівня регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства, який передбачає формування комплексної системи показників за компонентами, які об'єднані в інтегральні показники та якісно інтерпретовані на основі граничних інтервалів шкал і критеріїв. Були використані такі методи економіко-математичного аналізу як апіорне ранжування, кореляційний аналіз, лінгвістичний аналіз. Такі методи були використані у відборі показників для оцінки регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства.

Результати. В ході оцінювання було отримано інтегральні значення регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства за компонентами «Інноваційна діяльність», «Ефективність діяльності підприємств», «Пільгове оподаткування», що були розподілені відповідно до отриманих лінгвістичних критеріїв. На основі аналізу виявлено, що головними проблемами регулятивного потенціалу пільгового

оподаткування інноваційної діяльності підприємства залишаються: недосконалість нормативно-правового забезпечення стимулювання інноваційної діяльності підприємства та нерациональна система податкових пільг, що залишає можливості для ухилення від сплати податків і не забезпечує стимулювання інноваційної діяльності.

Перспективи. Тенденція до зниження значень компонентів регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності доводить необхідність розробки заходів та практичних рекомендацій щодо підтримки ефективності діяльності підприємства та стимулювання його інноваційного розвитку методами податкової оптимізації.

Ключові слова. Регулятивний потенціал, пільгове оподаткування, інноваційна діяльність, підприємство, інтегральні показники, оцінка.

Вступ.

Незважаючи на визнання на державному рівні вагомої ролі інновацій у створенні ефективної та конкурентоспроможної економічної системи, фискальне стимулювання інноваційної активності українських підприємств залишається низькою. В промислових розвинених країнах найчастіше використовуються непрямі методи стимулювання інновацій, а саме: бюджетні та податкові методи регулювання. Бюджетні методи стимулювання інновацій включають державну підтримку конкретних інноваційних програм, проектів, окремих суб'єктів господарювання шляхом виділення бюджетних коштів, розміщення державних замовлень, надання кредитів на пільгових умовах. Податкові методи полягають у використанні пільг під час оподаткування підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність.

Регулятивний потенціал пільгового оподаткування виражається у тому, наскільки повно та ефективно податкові пільги можуть виступати у ролі інструменту реалізації регулятивної функції податків. Можливість брати участь у регулюванні економічних процесів та мати на такий процес регулятивний вплив для досягнення певної мети.

Так як податкові пільги найчастіше спричиняють втрати державного бюджету, їх інтенсивне надання може стати передумовою ухилень від сплати податків, постає необхідність у формуванні механізму державного управління пільговим оподаткуванням, в тому числі – прийняття рішень про скасування неефективних податкових пільг, уточнення умов надання існуючих пільг та введення нових. Тому оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства (РППОІДП) є актуальним питанням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанню державного податкового регулювання та оцінки податкових пільг як інструмента стимулювання інноваційної діяльності присвячені праці таких науковців як Алексєєв І. В. [2], Василевська Г. В. [3], Жилінська О. І. [4], Іванов Ю. Б. [5], Касьянова Л. В. [6], Кизим М. О. [6], Крисоватий А. І. [3], Соколовська А. М. [7], Тарангул Л. Л. [5], Чеберкус Д. В. [4]. У працях вчених [2, 5, 6] обґрунтовується важливість податкового стимулювання інновацій шляхом аналізу інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності та їх пріоритетність згідно до таких чинників як ефективність податкових пільг та характеристика інноваційної діяльності, зокрема – залежно від етапу інноваційного циклу. Вчені [3, 4] у своїх наукових працях здійснювали обґрунтування економічної доцільності запровадження податкових пільг в інноваційній діяльності, в основі якого лежить взаємодія держави та суб'єктів господарювання. Однак, питання щодо регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності та його оцінці залишається відкритим, незважаючи на значну кількість наукових праць.

Мета.

Метою даної статті є оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства для подальшої ефективності стимулювання його інноваційного розвитку за допомогою оптимізації системи податкових пільг.

Методологія дослідження.

Оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства виконано за допомогою таких наукових економіко-математичних методів, як апріорне ранжування, кореляційний аналіз, лінгвістичний аналіз, які були використані у відборі показників для оцінки регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства та забезпечили максимальну адекватність для подальшого моделювання та управління.

Результати.

Враховуючи те, що Україна знаходиться лише на стадії становлення інноваційної економіки, перелік показників, які характеризують оцінку регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства, є обмеженим. Для того, щоб виокремити індикатори, доцільно відокремити такі групи: про інноваційну діяльність, фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання та показники пільгового оподаткування підприємств. Тому, подальше дослідження спрямоване на оцінку регулятивного потенціалу окремих учасників відносин як можливих джерел залучення та ефективного спрямування фінансових ресурсів в контексті інноваційної політики України.

Дане оцінювання проведено на основі методичного підходу до оцінювання рівня регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства [1]. Суть цього методичного підходу полягає в формуванні комплексної системи показників за компонентами інноваційної діяльності, ефективності діяльності підприємств та показниками пільгового оподаткування підприємств, які об'єднані в інтегральні показники та якісно інтерпретовані на основі граничних інтервалів шкал і критеріїв.

На основі визначення методичних аспектів проведення комплексного оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства у розрізі його складових елементів, розглянемо практичні підходи до реалізації запропонованого науково-методичного підходу, апробацію якого доцільно проводити у динаміці за 10 років (2009-2018 рр.) спираючись на дані Державної служби статистики України [8].

При виборі групи показників для оцінки регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства доцільно скористатися розробками організацій в ЄС (табл.1).

Таблиця 1. Аналіз характеристики інноваційної діяльності відповідно до організацій в ЄС

Показник	Характеристика	Групи показників
Європейське інноваційне табло (ЄІТ)	інновації в термінах ЄІТ розуміють ширше, ніж просто технологічні нововведення. Окрім досліджень, розробок, технологій, вони охоплюють показники технологічних дифузій, показники поширення нових знань і ступінь використання інформаційних технологій	п'ять груп індикаторів: – «Рушійні сили інновацій»; – «Створення нових знань»; – «Інновації та підприємництво»; – «Індикатори застосування інновацій»; – «Інтелектуальна власність». Групи індикаторів мають такий зміст: – «Рушійні сили інновацій» відображають стан та структуру інноваційного потенціалу; – «Створення нових знань» характеризують рівні фінансування НДДКР; – «Інновації та підприємництво» віддзеркалюють рівні інноваційної активності на підприємствах (фірмах); – «Застосування» – це індикатори зайнятості та комерційної діяльності в інноваційних секторах; – «Інтелектуальна власність» – це характеристики патентної активності.

Продовження табл. 1

Зведений індекс інноваційності SII	інструментарій, який покликаний допомогти контролювати виконання «Програми розвитку союзу інновацій Європи на 2020 рік», та визначає зведений індекс інноваційності, який розраховується за цілою низкою показників, що всебічно характеризують інноваційну діяльність; комплексний показник для визначення рівня інноваційного розвитку для країн ЄС та 10 основних світових конкурентів на основі набору з 25 показників.	Три основні групи (державне регулювання, підприємницька діяльність, результат) та підгрупи з показниками (людські ресурси, фінансове забезпечення, найпоширеніші відкриті системи дослідження, інвестиції фірм, інтелектуальні активи, суб'єкти інновацій, економічні ефекти, об'єднання і підприємництво). Усі рейтинговані за індексом країни поділяються на чотири групи: «Лідери інновацій», «Послідовники інновацій»; «Помірні новатори»; «Стримані новатори»
------------------------------------	---	---

Джерело: складено авторами на основі [9]

Формування статистичної бази для аналізу здійснено на основі дослідження та відбору показників, а обробку даних проведено за допомогою використання алгоритму апіорного ранжування, на підставі дослідження точок зору авторів стосовно кількості ознак.

За допомогою методу апіорного ранжування було виділено показники, які з точки зору науковців [2, 3, 5] доцільно використовувати в процесі аналізу регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства (рис. 1).

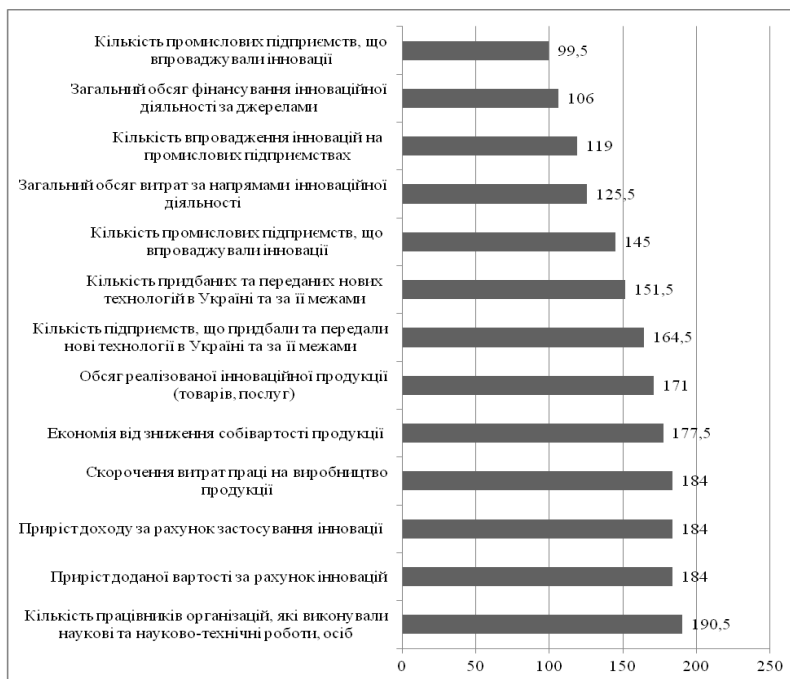

Рис. 1. Рангові значення показників, що характеризують елемент «Інноваційна діяльність» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

Часткова ступінь узгодженості у думках авторів щодо оцінних показників елемента «Інноваційна діяльність» РППОІДП підтверджується значенням коефіцієнту конкордації ($\omega = 0,43$): це значення виявляється статистично значущим при перевірці за критерієм Пірсона ($\chi^2_p = 129,7 >$

$\chi^2_{\tau} = 40,3$).

Проведений аналіз показав, що із загального масиву даних (13 показників) 7 показників мають найбільшу значимість і вплив при оцінці рівня інноваційної діяльності РППОІДП, а отже, можуть бути застосовані у подальших розрахунках. Із загальної системи показників були виключені приріст доданої вартості за рахунок інновацій; приріст доходу за рахунок застосування інновацій; економія від зниження собівартості продукції; скорочення витрат праці на виробництво продукції; Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг); кількість працівників організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи. Всі інші показники необхідно перевірити на наявність кореляційних зв'язків.

Перевірка статистичної значимості цих показників на мультиколінеарність та квазіпостійність [9] ознак дозволила виключити з подальшого дослідження корельовані ознаки та скорегувати обрану систему показників (табл. 2).

Таблиця 2. Сформована система показників, що характеризує елемент «інноваційна діяльність» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Категорія показника	Характеристика показника	Од. вим.	Умовне позначення
Показники, що відображають інноваційну діяльність РППОІДП	Частка підприємств, що займались інноваційною діяльністю	%	ІД ₁
	Обсяг фінансування інноваційної діяльності	грн	ІД ₂
	Рівень впроваджених нових технологічних процесів	од.	ІД ₃
	Рівень придбаних та переданих нових технологій в Україні та за її межами	од.	ІД ₄
	Обсяг витрат на інновації	грн	ІД ₅
	Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг)	од.	ІД ₆
	Кількість впроваджених видів інноваційної продукції (товарів, послуг)	од.	ІД ₇

Джерело: розробка авторів

За результатами розрахунків (рис. 2) можна стверджувати, що інноваційна діяльність РППОІДП є низького рівня, адже інтегральні показники нижче 0,7 (середнє значення 0,3–0,6).

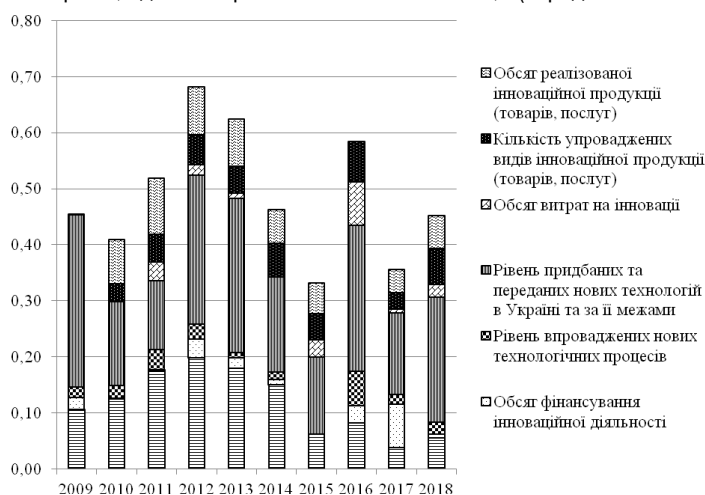

Рис. 2. Динаміка змін значень інтегральних показників компонентів елементу «інноваційна діяльність» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

Вагомими компонентами результативності інноваційної діяльності підприємства є рівень придбання та передавання нових технологій та підприємства, що займаються інноваційною діяльністю. Фінансове забезпечення (обсяг витрат на інновації та обсяг фінансування інноваційної діяльності) незадовільним, але ці показники найменшими в порівнянні з іншими компонентами, а в 2016 та 2017 році відповідно є найбільшими в порівнянні з попередніми роками.

Наступним етапом в рамках методичного підходу до оцінки регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства є аналіз ефективності діяльності підприємств.

Проведений аналіз показав, що із загального масиву даних (13 показників) найбільшу значимість і вплив при оцінці ефективності діяльності підприємства РППОІДП мають перші 7 показників, а отже, можуть бути застосовані у подальших розрахунках (рис. 3).

Рис. 3. Рангові значення показників, що характеризують елемент «Ефективність діяльності підприємства» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

Всі інші показники були включені в подальше дослідження. Часткова ступінь узгодженості думок авторів щодо оцінних показників ефективності діяльності підприємства підтверджується значенням коефіцієнту конкордації ($\omega = 40,32$): це значення виявляється статистично значущим при перевірці за критерієм Пірсона ($\chi^2_p = 11009,58 > \chi^2_t = 37,57$).

Перевірка статистичної значимості попередньо запропонованої системи часткових показників ефективності діяльності підприємства РППОІДП в Україні на мультиколінеарність та квазіпостійність ознак дозволила виключити з подальшого дослідження корельовані ознаки та скорегувати обрану систему показників, які були об'єднані в групу (табл.3).

На основі відібраних показників розраховані інтегральні показники рівня ефективності діяльності підприємства РППОІДП. Отримані значення інтегральних показників дали змогу визначити значення компонентів у динаміці за 2009-2018 рр. (рис. 4).

Аналізуючи динаміку зміни значень інтегральних показників компонентів елементу «Ефективність діяльності підприємств» РППОІДП за 2009-2018 рр., можна стверджувати, є тенденція до підвищення (за період 2008-2013 рр. значення інтегральних показників було 0,2-0,4, за

період 2014-2018 років – 0,3 -0,6).

Таблиця 3. Сформована система показників, що характеризує елемент «ефективність діяльності підприємства» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Категорія показника	Характеристика показника	Од. вим.	Умовне позначення
Показники, що відображають ефективність діяльності підприємства РППОДП	Рівень суб'єктів господарювання	од.	ДП ₁
	Рівень найманих працівників	од.	ДП ₂
	Обсяг реалізованої продукції	грн	ДП ₃
	Фінансовий результат до оподаткування	грн	ДП ₄

Джерело: розробка авторів

Також позитивним є підвищення значення інтегрального показника компонента «Обсяг реалізованої продукції» (з 0 до 0,26), а компонент «Фінансовий результат до оподаткування» з 2013 року має тенденцію до зниження, що негативно впливає на подальший розвиток, в тому числі з використанням інновацій. Загалом слід зазначити незадовільний рівень ефективності діяльності підприємства, що потребує додаткового стимулювання для розвитку.

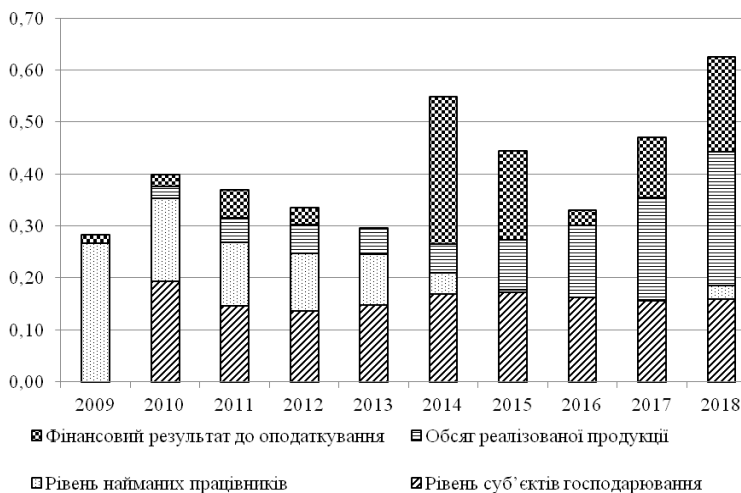

Рис. 4. Динаміка змін значень інтегральних показників компонентів елементу «Ефективність діяльності підприємств» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

Для формування системи показників елемента «пільгового оподаткування» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства, аналогічно попереднім етапам в рамках методичного підходу, використовуємо дані, що опубліковані в літературних джерелах, застосуємо механізм апріорного ранжування задля формалізації апріорних відомостей про об'єкт дослідження. Апріорна діаграма рангів для аналізованих оцінних показників елемента «Пільгового оподаткування» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства наведена на рис. 5.

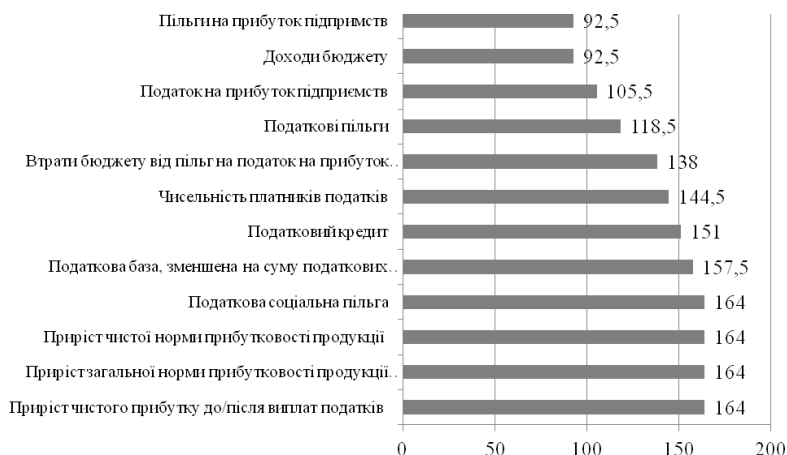

Рис. 5. Рангові значення показників, що характеризують елемент «Пільгового оподаткування» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

За результатами розрахунків з наведеного масиву даних (13 показників) в подальшому дослідженні будуть використанні 7 з них. Із подальшого дослідження виключені ті, які мають найменшу значимість і справляють незначний вплив на результати оцінювання. Всі інші показники були включені в подальше дослідження.

Часткова ступінь узгодженості думок авторів щодо оцінних показників пільгового оподаткування підтверджується значенням коефіцієнту конкордації ($\omega = 0,37$): це значення виявляється статистично значущим при перевірці за критерієм Пірсона ($\chi^2_p = 100,66 > \chi^2_{\tau} = 37,57$). За допомогою проведення кореляційного аналізу відібраних показників сформовано систему показників рівня пільгового оподаткування РППОІДП (табл. 4).

Таблиця 4. Сформована система показників, що характеризує елемент «Пільгове оподаткування» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Категорія показника	Характеристика показника	Од. вим.	Умове позначення
Показники, що відображають пільгове оподаткування РППОІДП	Рівень пільгового оподаткування	грн	ПО ₁
	Обсяг податку на прибуток підприємств	грн	ПО ₂
	Обсяг втрат бюджету від пільг на податок на прибуток підприємств	грн	ПО ₃
	Рівень втрат бюджету від пільг на податок на прибуток підприємств в структурі пільгового оподаткування	%	ПО ₄
	Ступінь пільгового оподаткування на прибуток підприємств	грн	ПО ₅

Джерело: розробка авторів

Отримані значення інтегральних показників компонентів елемента «Пільгового оподаткування» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства (рис.6) свідчать про високий рівень до 2015 року, який має тенденцію до різкого

зменшення. Це негативно впливає на використання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування, особливо в межах інноваційної діяльності підприємства.

Компонента «рівень пільгового оподаткування за період 2009 – 2018 років зменшилася з 0,27 до 0, що свідчить про неспроможність для підприємств використовувати можливості пільгового оподаткування та необхідності розробки практичних рекомендацій щодо вибору інструментів пільгового оподаткування та оптимізації податкової політики для підприємства.

Компонента «Рівень втрат бюджету від пільг на податок на прибуток підприємств» має доволі стабільні обсяги, що обумовлено низькими фінансовими результатами підприємств і не можливостями використання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування. Причини цього пов'язані зі значним дефіцитом державного бюджету, складністю адміністрування податкових пільг, непрозорістю та складністю контролю за їх використанням, досвідом значних корупційних зловживань. Все це потребує додаткових заходів для удосконалення в контексті як законодавчого забезпечення, так і практичних рекомендацій.

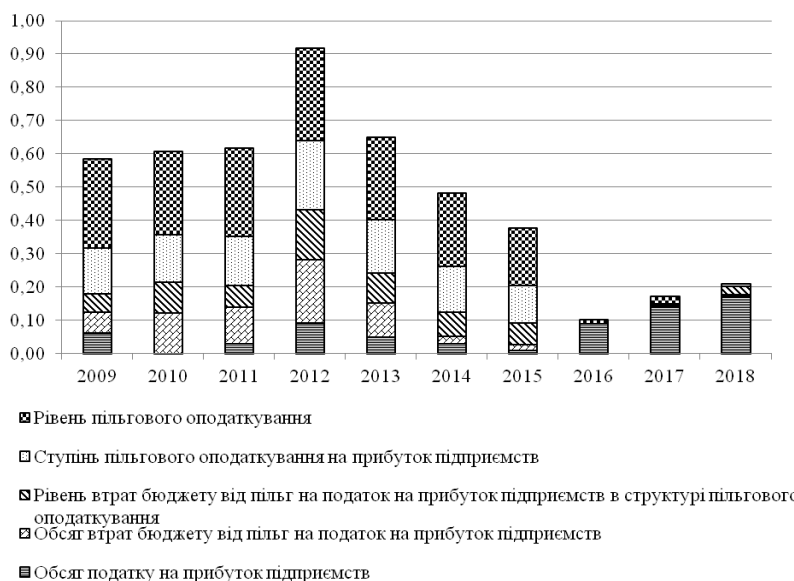

Рис. 6. Динаміка змін значень інтегральних показників компонентів елементу «Пільгове оподаткування» регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

Проведений аналіз (рис. 7) виявив взаємозв'язок між компонентами регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємств та їх суттєве зниження після 2013 року.

Це свідчить про те, що структурні компоненти розвитку підприємств залежать від його загального функціонування й розвитку та впливають один на одного, що доводить той факт, що низький регулятивний потенціал пільгового оподаткування за всіма компонентами – це стратегічне питання, яке повинно бути вирішено в комплексі.

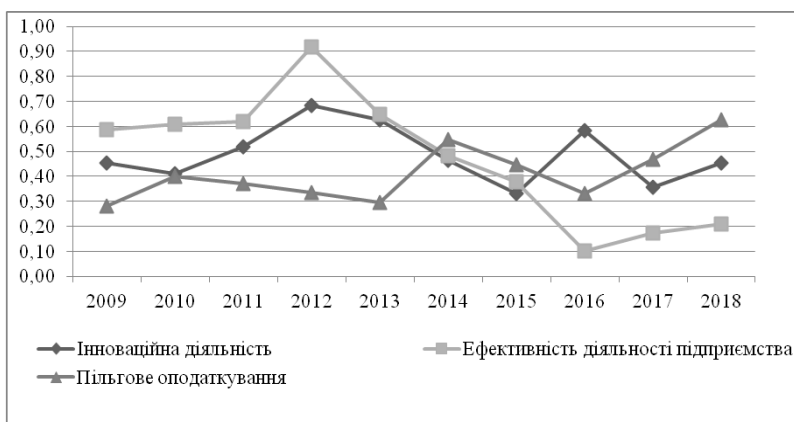

Рис. 7. Динаміка зміни значень інтегральних показників елементів регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства за період 2009-2018 років

Джерело: розраховано авторами на основі [8]

Відповідно до запропонованого методичного підходу до оцінювання регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства вважаємо доцільним окрім кількісних розрахунків надати їх якісні оцінки відповідно до введених лінгвістичних множин [8] (табл. 5-6).

Таблиця 5. Терм-множини значень лінгвістичних змінних інтегральних показників регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства

Терм-більшість	Лінгвістична змінна РППОІДП
незначний рівень або повна відсутність РППОІДП	ДН
низький рівень РППОІДП	Н
середній рівень РППОІДП	С
високий рівень РППОІДП	В
граничний рівень РППОІДП	ДВ

Джерело: розробка авторів

Таблиця 6. Шкали та критерії інтегральних показників регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства за компонентами

Позначення інтегрального показника	Критерії інтегральних показників регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства				
	ДН	Н	С	В	ДВ
Ід	[0;0,10)	[0,11;0,25)	[0,26;0,47)	[0,48;0,75)	[0,76;1]
Ідп	[0;0,15)	[0,16;0,32)	[0,33;0,51)	[0,52;0,8)	[0,81;1]
Іпо	[0;0,13)	[0,14;0,29)	[0,30;0,52)	[0,53;0,77)	[0,78;1]

Джерело: розробка авторів

Відповідно до отриманих лінгвістичних критеріїв здійснено розподіл отриманих інтегральних значень регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства за компонентами «Інноваційна діяльність», «Ефективність діяльності підприємств», «Пільгове оподаткування» (табл. 7).

Таблиця 7. Якісна характеристика України за рівнем регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства за компонентами

Рік	Компонента «Інноваційна діяльність»	Компонента «Ефективність діяльності підприємства»	Компонента «Пільгове оподаткування»
2009	С	В	Н
2010	С	В	С
2011	В	В	С
2012	В	ДВ	С
2013	В	В	С
2014	С	С	В
2015	С	С	С
2016	В	ДН	С
2017	С	Н	С
2018	С	Н	В

Джерело: розробка авторів

Висновки і перспективи.

Отже, на основі аналізу виявлено, що головними проблемами регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства залишаються: недосконалість нормативно-правового забезпечення стимулювання інноваційної діяльності підприємства та нерациональна система податкових пільг, що залишає можливості для ухиляння від сплати податків і не забезпечує стимулювання інноваційної діяльності.

Тенденція до зниження інтегральних показників компонентів регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності доводить необхідність розробки заходів та практичних рекомендацій щодо підтримки ефективності діяльності підприємства та стимулювання його інноваційного розвитку методами податкової оптимізації.

Список використаних джерел

1. Гомон М. В. Оцінка рівня регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник УжНУ*. 2020. Вип. 29. С. 23 – 27.
2. Алексеев І. В. Оцінка податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств України. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2011. Вип. 23, ч. 1. С. 3 – 9.
3. Регіональна фіскальна політика: теоретичні засади та практичні доміанти реалізації в Україні / за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль : ТНЕУ, 2012. 402 с.
4. Жилінська О. І., Чеберкус Д. В. Пільгове оподаткування витрат на дослідження і розробки: теоретичні та практичні аспекти. *Фінанси України*. 2007. № 12. С. 60 – 78.
5. Економіка налогових реформ / под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова, Л. Л. Тарангул. Киев. : Алерта, 2013. 250 с.
6. Кизим М. О., Касьянова Л. В. Класифікація інструментів податкового стимулювання інновацій. *Проблеми економіки*. 2012. № 4. С. 23 – 29.
7. Соколовська А. М. Проблеми моніторингу ефективності надання податкових пільг в Україні. *Фінанси України*. 2011. № 3. С. 42 – 53.
8. Наукова та інноваційна діяльність України. Сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення : 04.02.2020).
9. The Global Competitiveness Report. Сайт Всесвітнього економічного форуму. Режим доступу: <http://www.weforum.org/issues/globalcompetitiveness>. (дата звернення : 04.02.2020).

Статтю отримано: 05.02.2020 / Рецензування 10.03.2020 / Прийнято до друку: 20.03.2020

Viktoriia Tyschenko

D.Sc., Associate professor of department of custom and taxation
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
Kharkiv, Ukraine

E-mail: vf_hneu@ukr.net

ORCID: 0000-0001-5924-2061

Denys Ostrovskiy

Lecturer of department of custom and taxation
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
Kharkiv, Ukraine

E-mail: Denis.ostrov@i.ua

ORCID: 0000-0001-7615-7774

Maryna Homon

Postgraduate of department of custom and taxation
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
Kharkiv, Ukraine

E-mail: gomon.marina15@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1075-408X

EVALUATION OF THE REGULATORY POTENTIAL OF PREFERENTIAL TAXATION OF INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Abstract

Introduction. Indirect methods of regulating innovation are increasingly used by countries around the world. These methods include preferential taxation. However, unreasonable and unsystematic application of tax incentives can also have negative consequences, such as loss of the state budget or tax evasion. Assessing the regulatory potential of tax incentives for innovation is a pressing issue, as it reflects the need to address the conditions for granting tax incentives and their effectiveness.

Methods. The assessment was based on a methodological approach to assessing the level of regulatory potential of preferential taxation of enterprise innovation activity, which involves the formation of a comprehensive system of indicators by components that are integrated into integral indicators and qualitatively interpreted on the basis of boundary intervals of scales and criteria. We used such methods of economic and mathematical analysis as a priori ranking, correlation analysis, linguistic analysis. Such methods were used in the selection of indicators to assess the regulatory potential of preferential taxation of an enterprise's innovation activity.

Results. The integral values of the regulatory potential of preferential taxation of the enterprise innovative activity were obtained in the course of the evaluation according to the components "Innovative activity", "Efficiency of enterprises activity", "Preferential taxation", which were distributed according to the linguistic criteria obtained. The analysis revealed that the main problems of the regulatory potential of preferential taxation of enterprise innovative activity remain: the imperfection of regulatory support to stimulate enterprise innovation activity and irrational tax incentives, which leaves opportunities for tax evasion and does not provide incentives for innovation.

Discussion. The tendency to decrease the values of the components of the regulatory potential of preferential taxation of innovation activity necessitates the development of measures and practical recommendations to support the efficiency of the enterprise and stimulate its innovation development by tax optimization methods.

Keywords: Regulatory potential, preferential taxation, innovation, enterprise, integrated indicators, valuation.

References

1. Homon, M. V. (2020). Otsinka rivnya rehulyatyvnoho potentsialu pil'hovoho opodatkovannya innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstva [Assessment of the level of regulatory potential of preferential taxation of enterprise innovation activity]. *Naukovyy visnyk UzhNu [Scientific Bulletin of UzhNu]*, 29, 23-27. [in Ukr.]
2. Alekseev, I. V. (2011). Otsinka podatkovoho stymulyuvannya innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv Ukrainy [Assessment of tax incentives for innovation activity of Ukrainian enterprises]. *Formuvannya rynkovoyi ekonomiky v Ukraini [Formation of market economy in Ukraine]*, 23, 3-9. [in Ukr.]

3. Krysovatty, A. I. (Ed.) (2012). *Rehionalna fiskalna polityka: teoretychni zasady ta praktychni dominanty realizatsiyi v Ukrayini [Regional Fiscal Policy: Theoretical Foundations and Practical Dominants of Implementation in Ukraine]*. Ternopil : TNEU.
4. Zhylins'ka, O. I., & Cheberkus, D. V. (2007). Pil'hove opodatkuvannya vytrat na doslidzhennya i rozrobky: teoretychni ta praktychni aspekty [Preferential taxation of research and development costs: theoretical and practical aspects]. *Finansy Ukrayiny [Finance of Ukraine]*, 12, 60-78. [in Ukr.]
5. Maiburov, I. A., Ivanov, Yu. B., Tarangul, L. L. (Eds.) (2013). *Ekonomika nalogovykh reform [Economics of Tax Reforms]*. Kyiv : Alerta.
6. Kyzym, M. O., & Kas'yanova, L. V. (2012). Klasyfikatsiya instrumentiv podatkovoho stymulyuvannya innovatsiy [Classification of tax incentives for innovation]. *Problemy ekonomiky [Problems of economy]*, 4, 23-29. [in Ukr.]
7. Sokolovs'ka, A. M. (2011). Problemy monitorynhu efektyvnosti nadannya podatkovykh pil'h v Ukrayini [Problems of monitoring the effectiveness of tax benefits in Ukraine]. *Finansy Ukrayiny [Finance of Ukraine]*, 3, 42-53. [in Ukr.]
8. Naukova ta innovatsiyna diyal'nist' Ukrayiny. Sayt Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrayiny. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. The Global Competitiveness Report. Sayt Vsesvitn'oho ekonomichnoho forumu. Retrieved from <http://www.weforum.org/issues/globalcompetitiveness>.

Received: 02.05.2020 / Review 03.10.2020 / Accepted 03.20.2020

